

VERVOLG OP DE
MALEISCHE SPREEKWOORDEN

BENEVENS EENIGE

MALEISCHE RAADSELS EN KINDERSPELEN

VERZAMELD DOOR

H. C. KLINKERT.

Het gunstig onthaal, mijne eerste verzameling van Maleische spreekwoorden te beurt gevallen, deed mij besluiten eene tweede daaraan toe te voegen. Hoewel deze niet zoo groot is, geloof ik toch, dat ze niet minder welkom zal zijn.

Daar in de eerste verzameling wel een paar nommers zijn ingeslopen, die beter waren achterwege gelaten of eenigzins veranderd of beter verklaard teruggegeven, zoo ben ik bij deze tweede bijdrage met een weinig meer voorzigtigheid te werk gegaan.

Als slechts geringe bijdragen, die tot het bekend worden van het geheel het hunne moeten doen, meen ik dat ze op eene verschoonende beoordeeling mogen aanspraak maken en een afkeurend oordeel uit de hoogte van lieden, die tot de nadere kennis van het zuivere Maleisch nog geene enkele bijdrage hebben geleverd, geenszins verdienen.

Zeer heeft het mij verwonderd, dat op mijne uitnoodiging aan de andere beoefenaren van het Maleisch, om ook de door hen gevonden spreekwoorden mede te deelen, niets is gevolgd dan een paar door den heer van der Tuuk.

De hier geleverde spreekwoorden zijn gedeeltelijk uit de handschriften bijeengebragt, gedeeltelijk mij door de Maleijers medegedeeld.

Daar deze bijdrage, naar mijn oordeel, te klein en te weinig beteekenend zou zijn geweest als ik mij alleen tot de spreek-

woorden had bepaald, zoo besloot ik er mijne, op Riouw gemaakte, verzameling van Maleische raadsels aan toe te voegen, niet twijfelende of ook daarmede zal men met genoeg kennis maken. Ten slotte geef ik nog eenige Maleische kinderspelen en liedjes op den koop toe, niet alleen om ook op deze uiting van het volkskarakter de aandacht te vestigen, maar tevens om de onjuistheid aan te toonen der bewering dat de Maleische jeugd geen spelen heeft. 't Zou dan ook een bijzonder slag van kinderen moeten zijn als ze niet even goed speelden als die in Europa. Met grooter vermaak heb ik meermalen naar het lief en vreedzaam spelen der Javaansche kinderen gezien dan ooit een kinderspel in Nederland mij kon verschaffen. Ja, zeer opmerkelijk zelfs is het, dat de kinderen in Indië even goed hun vasten tol-, knikker-, vliegtijd enz. hebben als die bij ons en zonder afspraak of voorafgaande bepaling die tijden instinctmatig zeer juist weten waar te nemen.

Daar mijne omstandigheden en werkzaamheden op Riouw van eenen geheel anderen aard waren dan op Java, heb ik de Maleische jeugd niet zoo bepaald in mijne nabijheid en onder mijn toezigt gehad. Ik heb daarom het hier geleverde uit den mond mijner beide schrijvers moeten opteekenen. Ook *Hadji* IBRAHIM, *Datoek orang kaja moeda* van Pěnjěngat, de assistent van den heer VON DE WALL, is zoo vriendelijk geweest daartoe mede wat bij te dragen.

De raadsels zijn mij grootendeels door de Maleische vrouwen medegedeeld. Een paar slechts heb ik in een handschrift gevonden.

Te beweren dat aan al hetgene, wat ik van tijd tot tijd over het Maleisch mededeel, geene gebreken kleven, zou ik mij zelf als eene dwaasheid toerekenen. Wat ik geef wil ik slechts als pas gegraven erts beschouwd hebben, terwijl ik het aan anderen overlaat die nader te zuiveren en te verwerken.

Als zoodanig neme men dan ook dit weder gunstig aan.

Amsterdam, 29 Jan. 1869.

فرامفمائڻ ملايو

- 184 ادفون انجڻ ايت جڪلو دفوڪل ڪالفون براولڻ ۲ جوڳ
 اڀي ڪفد تمفت يڻ بايق تولڻ ايت *
- 185 انجڻ دتفق ڪفال منجڻڪت ايڪر *
- 186 انق ڪوڊ بولو ڪڪلف *
- 187 انت مپرهڪن ڊيري *
- 188 اورڻ منڻڪبو ڊارت *
- 189 ادفون فيفت ايت ڪام فيفت جوڳ دان يڻ اڻڪڻ
 ايت ڪام اڻڪڻ جوڳ *
- 190 اڊاڪه ڊوري ڊفرتاڄم *
- 191 انٽڻ ڪابت تمبل انٽڻ باٽو تفڪلم *
- 192 افام اورڻ چمفق بوڻ ڊبالس چمفق ٽاهي *
- 193 افام انجڻ ماڪن منٽهن *
- 194 افبيل فاتنه تمبه نيور ايت تمبه نيور جوڳ اڪن ڪنٽين *
 افبيل فاتنه تمبه فينڻ ايت تمبه فينڻ جوڳ اڪن ڪنٽين *
- 195 افام ڪي چابل هنڌق مپافي بولن *
- 196 افام بيله اتو ليڊي يڻ ٽرڪلت ڪفد دندڻ ڊافت جوڳ
 ڊامبل اڪن چڻڪل ڪيئي اتو چڻڪل تليڻ *
- 197 افام ڪڪله اڪن بوڻ ڪچيفر ٽر بوڻ بوڻ ڪاڪي *
- 198 ادفون هيٽم مات ايت ڊمناڪن بوله برچري دشن فوٽهن *
- 199 افام اورڻ مملهراڪن ڊيرين ڊالم ڪارڻ لڀه *

- 200 افام کيجڻج درنتي دشن رنتي امس جکلو اي لفس لاري
جوک اي کهوتن ماکن رمفت *
- 201 افام کستوري کارن باون مک هيلغ پوان *
- 202 بغان دگنتگن فنگلن دبیرقکن *
- 203 بوه ممباچغ بورق کولترن *
- 204 تفق داد تان کلیر *
- 205 تیدق ترپاو کم *
- 206 تمبق کریغ *
- 207 تمفت نکلي گولي *
- 208 تفغن فون اي ماو کوبهن فون اي ماو *
- 209 تورتن رلس بنکس تورتن هاتي ماتي *
- 210 منلن باتو *
- 211 تاکت اکن اولر ترکجت اکن بغارغ *
- 212 جکلو فانه تمبه نيور ايت دگنتي دشن تمبه فينغ *
- 213 جک کرپو دفنغ اورغ تلین جک مانسي دفنغ مولتن *
- 214 جکلو ککله اکن فادي بوغله اکن رمفت *
- 215 جوال کترا بلي مستولي ook جوال کترا بلي کاین کارغ *
- 216 جک کارن کبوه دوکن مک بنکس نکري هارکس دوکن
ايت دبوغکن *
- 217 چوبت فها کيري فها کانن کاکت *
- 218 چيوم تافق تاغن برپاوکه تیدق *
- 219 روک باوغ دتمف جمبق *
- 220 رنده گونغ تفکي هارف *
- 221 کمبل مپلم کمبل مينم اير *
- 222 کفرت فولغ کنا کمبر *
- 223 کفرت نيکت کهلائن مات *
- 224 کهشک داون کايو یغ کریغ دتيوف اوله اشن دتغه فادغ *
- 225 کفرت فارغ مات دو *
- 226 کده گهارو چندان فول *
- 227 کفرت کرپو چوچق هيدهغ *

- 228 کفرت کقلات موک دو *
- 229 کفرت اورغ یغ کده بیرق دتغه جالن *
- 230 کاکت فندن تیدق تهوکن دوری *
- 231 کده تیدق ترکودو اوله اغس بهارو دبیرکن کفد ایتق *
- 232 کدویت دبله توجه *
- 233 کفرت چچق ماکن کافر *
- 234 کفرت چاچغ کنا ایر فانس *
- 235 کتالی تیک واغ *
- 236 کفرت ایر دالم ترغ *
- 237 کده دانت گادغ بتوه چندی تیاد برگون لاکي *
- 238 کمبل دانت توتفن *
- 239 کباکي بوغ کدف دفاکي لایو دبوغ *
- 240 کغنه برجفتک تیاد برجوبنه *
- 241 کفرت انجغ مریتکن تولغ *
- 242 کفرت امس یغ کده ترکفه *
- 243 کفرت بوه فادی ماکن برایسی ماکن رندق * کفرت بوه فادی یغ همف ماکن لام ماکن تفکی *
- 244 فوکل انق کندر مننتو *
- 245 ففتن هلغ دشن هایم لمبت لون دکمبر جوک *
- 246 فارغ گابس منجادی کفرت فارغ بسی *
- 247 فوتسله تمب تفکل تالی *
- 248 فغاجر بورغ *
- 249 کلو تیاد اغن تائکن فوکن برکویش *
- 250 کافق نایک فمیدغ *
- 251 کلو کوچغ فاکي تندق ولند ملک کلام بهارو بوله جادی *
- 252 کتم میورهکن انقن برجالن بتل *
- 253 کلو کات برتریق تیاد کدشارن کفد کتوت *
- 254 گارم تمفه افاکه تمفتن *
- 255 گاجه بیرق بسر کیت فون هندق بیرق بسر جوک *
- 256 گاجه دتلن اولر لیدی *

- 257 لبه فوجن لبه فلفه *
- 258 لفس بتل برکنتي تیکر *
- 259 ملک کدالم کندغ کمبغ مشمبق ملک کدالم کندغ کربو مغوق *
- 260 ممنجت فوکن چکوه بوله ماتي جاته *
- 261 مستحل اکن ترودغ بگي گاجه دشن پیرو بوکن دچيوم
جوک *
- 262 مننتیکن نسلي کساجیکن دلوتت *
- 263 هایم فوته تربغ کیغ *
- 264 هارم مڤهیلشکن باو *
- 265 یغ امبق ایت امبق جوک دان یغ ایر ایت ایر جوک *
- 266 عبارة کوتو بوله دلیسق *
- 267 عبارة نکري براوبه رکن *

انیله ببراف تکنتي

- 1 فوهن کایو کفوهن داهنت دویلس داوونن تیک فوله لیم بلس یغ
هیتم لیم بلس یغ فوته بوغ فوته کونغ کمبغ برتبورن * افاکه دي *
- 2 بادن فوته کونغ ترهنتر مننتیکن پاو داتغ پاو بادن بلس *
افاکه دي *
- 3 ادکبوه گدوغ بیلقن توجه کتوجهن ایت دونهکن دشن ایر
تنای بوکن ایر کوشی اتو ایر تلاک اتو ایر هوجن اتو ایر
امبن هگ فنه کندرین * افاکه دي *
- 4 دایغ^۲ توجه فوله اورغ یغ فلیهن فرتام^۲ جندیغ بلم برکوامی
دان کدو انق دار یغ کده برکوامی * افاکه دي *
- 5 تلقن امفت تذجشن لیم * افاکه دي *
- 6 ممبوت رومه دالم رومه مرامو دالم بادن * افاکه دي *
- 7 لغ دالم لغ فوته کونغ دالم لغ * افاکه دي *
- 8 تشکی^۲ سارغ بابی سارغ لغ داتسن * افاکه دي *

- 9 تورن بوکت نايک بوکت برجمف داره کتيتق * افاکه دي *
- 10 تورن بوکت نايک بوکت برجمف تانل ککفغ * افاکه دي *
- 11 نکي کفل دهوجغ گاله افاکه دي *
- 12 اورغ دودق داتس کايو مکلم مکام * افاکه دي *
- 13 اورغ مفايل برتمو جورن * افاکه دي *
- 14 لغ دالم لغ کام^۲ دالم لغ * افاکه دي *
- 15 تربغ تيداد برسايف برديري تيداد برکاکي * افاکه دي *
- 16 نيور کچشکل دباو برلاير * افاکه دي *
- 17 بوهن فموکل کوغ داونن باکي فدغ * افاکه دي
- 18 ملق بکه کلور کرپغ * افاکه دي *
- 19 دفغ برپوي دللق ديم * افاکه دي *
- 20 اورغ برکلمبو دالم اير * افاکه دي *
- 21 اورغ برتابر دالم اير * افاکه دي *
- 22 امقن ممبوجر انقن ملنتغ * افاکه دي *
- 23 اورغ توا مپلم بويه * افاکه دي *
- 24 امقن تلنتغ انقن ملمفت^۲ * افاکه دي *
- 25 فوجق ربوغ دتفي اير * افاکه دي *
- 26 برکتق بوکنن تدوغ ملنسر بوکنن اولر * افاکه دي *
- 27 تيگ مپمبت کفوله مغنچقن * افاکه دي *
- 28 تربغ کاکق کفوله اير هغکف داتس کربو کيکر براف
ککين *
- 29 کورغ برجالن کدالم هوتن ممباو کباتغ لمبغ دليهنن کين
کربو ماني دتيکن اداکه کاله *
- 30 توجه اير بورغ داتس فوکق دتمبق ماني تيگ تکل براف *
- 31 بردشغ بوکنن کمبغ برلاي بوکنن کاجه * افاکه دي *
- 32 دمکقن هيتم دکلورکن ميده دهندم کمبل دودق برتکغ *
افاکه دي *
- 33 کيغ کتفي مالم کتغه * افاکه دي *
- 34 فدغ کتس تابدراون فدغ کباوه تابدراکر بوهن کاتو بغان
بريدو^۲ * افاکه دي *

- 35 هایم فوته ملمفت کلور فاکر * افاکه دي *
- 36 انق راج مندي تابلکه * افاکه دي *
- 37 تارق اکر گونف بره مبت * افاکه دي *
- 38 توفی باتق کفال فواک * افاکه دي *
- 39 کسري کرمفن دبالک بانی * افاکه دي *
- 40 بودق برجمبل امس * افاکه دي *
- 41 تورن بوکت نایک بوکت مشجر بورغ نوری جکلو دانت
دباو بالک جکلو تیاد دانت دباو بالک جوک اده توهن
اده امتق * افاکه دي *
- 42 گلیمغ داتس هوجن دباوه * افاکه دي *
- 43 تیغ داتس اتف دباوه * افاکه دي *
- 44 فریکي راج یغ تیاد فرنه ملق کمفه * افاکه دي *
- 45 اه الله اولر تنانی بوکن اولر تنانی اولر جوک * افاکه دي *
- 46 کیفتن کفرت فولو اک تمبه رمفت دلورث اک تمبه اکرت
اک تمبه کایو برباتغ دتانهن ددالمن اک فول بوه کبوتر فد
بوه ایت اک فول اکر ملیلت * افاکه دي *
- 47 کرسوق کرسق دالم هوتن کلور منجادی فافن * افاکه دي *
- 48 هیدم کیکر هیدم برتقر دهوجغ کاله فاکي ۲ ماکن ددق فتق
ماکن نکلي * افاکه دي *
- 49 کچل رمبتن کمفن کده بسر رمبت کریتق * افاکه دي *
- 50 برکیسق بوکنن اولر برچول بوکنن ناک * افاکه دي *
- 51 تورن بوکت نایک بوکت برجمف نکلي کهدغ * افاکه
دي *
- 52 منته کباوه ملق کاتس * افاکه دي *
- 53 بوهن داتس بفاث داتس جوک * افاکه دي *
- 54 امقن تغل دیم انقن منچھاری ماکن * افاکه دي *
- 55 کچل برکاین هیجو بسر برکاین میره * افاکه دي *
- 56 امفت اورغ منمبق کورغ منمفی * افاکه دي *
- 57 کچک برکاین هیجو هتین فوته بسر برکاین کونف هتین هیتم *
افاکه دي *

- 58 برايکر بوکنن کرا برسفت بوکنن کتم * افاکه دي *
- 59 دهولر^۲ فوتس کهاج * افاکه دي
- 60 دتارق ماکن جاوه دهولر ماکن دکت * افاکه دي *
- 61 کايو ماني دليلت کولت کربو * افاکه دي *
- 62 کات رومه امفت فنجورو اولر برکليلغ * افاکه دي *
- 63 کات بوسر ورنان توجه * افاکه دي *
- 64 بادنن ميړه جرين براتس^۲ متان هيتم * افاکه دي *
- 65 تيگ برجالن ددنن کات فرننه درلاکغ * افاکه دي *
- 66 تتکال کچل برکايين هيچو کده بسر برکايين فوته زان جوغ
کارت برايسي امفغ * افاکه دي *
- 67 يغ دباوه منچھاري يغ داتس مغمبل * افاکه دي *
- 68 بغان مپلم انقن منارق جمبل * افاکه دي *
- 69 دماکن تائبوله دميينم تائبوله جکلو تباد اي کيت ماني *
افاکه دي *
- 70 بذاتغ امفت کاکي مغمفکف دکايو ماني داتغ فول دوکاکي
فوکل^۲ تائماني * افاکه دي *
- 71 بويغ هيچو برايسي لاد هيتم * افاکه دي *
- 72 تفکت کباتغ مليلت باتغ * افاکه دي *
- 73 افاکه لبه تفکي درفد توجه فتال لاشت افاکه لبه زنده درفد
توجه فتال بومي *
- 74 دو کلم دو دارة دميينم دو بھکي دماکن رحمت داتغ اي
لاري فرکئان بنر دکشکلن * افاکه دي *
- 75 امق کچمفغ چمفغ انق ککاتق فورو * افاکه دي *
- 76 کيغ تيدر مالم جاگ * افاکه دي *

معني ککل تکق تکي يغ ترکبت داتس *

- 1 کات تاهن دشن دوبلس بولن کات^۲ بولن دشن تيگ
فوله هاري يغ اد ليم بلس دترغکن اوله بولن ليم بلس تيدق
دان لاکي دشن ماتھاري بولن دان بنتغ^۲ ن * 2 بولن دشن ماتھاري *

- 3 کتوجه لانس لاغت کرت دشن اون ۲ * 4 ادنون تکف تکی کات
 این بلم تردافت معنان * 5 تاثن * 6 لاب ۲ * 7 تار * 8 تودغ
 کاجی دشن تودغ هیدغ داتسن * 9 بیج ساک کبوتر *
 10 کیکت کفال * 11 بوه مفکودو * 12 اورغ دودق دجمبن *
 13 ککو برتمو دشن ککو * 14 بوه نغک * 15 لایغ ۲ * 16 بولن *
 17 فوکق نانس * 18 تبویغ دماکن اورغ * 19 فراد کویسق *
 20 اورغ منجال * 21 اورغ منجارغ * 22 باتو کیلغ * 23 کندق *
 24 لسغ * 25 مپوچق هیدغ مات برابری * 26 اورغ برتنن *
 27 تفکو * 28 دوکهاج * 29 تاءاد کاله * 30 تیگ یغ تفکل *
 31 پامق * 32 بسی * 33 فنتو دان لاک کاکي دامرفون بوله *
 34 داچغ * 35 اورغ برلوده * 36 کلادی * 37 راهت * 38 بولن
 ملک ماتهاری کلور * 39 بولو کتیق * 40 پال فلیت * 41 اورغ
 برجالن ۲ ککین کنا دوری * 42 اورغ مٹایق تفغ * 43 تفکل *
 44 بوه نیور * 45 کارغ اولر * 46 هایم * 47 اورغ مغمبل جاکس
 اتو فندن دهوتن لالو دفربوتن تیکر * 48 هایم * 49 جاکغ * 50 بوه
 نانس * 51 اورغ برجالن برجمف تاهي لمبو * 52 بوه ملاک *
 53 بوه کتو * 54 مریم * 55 لاد چین * 56 انجغ * 57 بوه
 بتک * 58 اورغ چین * 59 اورغ بوغ ایر بسر * 60 لایر فراهو *
 61 ریان * 62 کایو بندل * 63 فلاغی * 64 هلیفن * 65 کفل *
 66 لایو فوته * 67 هایم * 68 اورغ منجال ایکن * 69 اد اورغ کات
 جیوا اد یغ کات اغن * 70 کندغ اتو ریان دفوکل اورغ * 71 بوه
 بتک * 72 اولر * 73 کورغ یغ رنده هاتی دهدان الله دان
 کورغ یغ کمبغ * 74 ارتین مالم دشن کیغ تیق امق دهیسف
 داگغ دان ایکن دماکن جکلو داتغ هوجن کیت لاری برلندغ دان
 فرکتان ماتی ایت تیاد مانسی کوک منغر دی * 75 داون
 جمبو کلغ * 76 جفکرق *

فرمايند بونق ۲ ملایو *

اغلق ۲ کمندغ *

اغلق اغلق کمندغ	کمندغ کمو داي
داتغ برق بنتغ	مشکويغ کويغ تفک
تفک کياف اين	تفک کي مرفاتي
مرفاتي مرفاتي	مشکودو ملق کفوهن
منجادي تاء منجادي	بري تاهو کام اولن
اه لبه اه لبه	کي اولن منچوري لبه
تاء تيتق تاء تايون	کرا منجادي منيت

چغچغ کيکو رمبت	بوه لال در بلاکغ
بوت فچه تيدق مليهت	اکو تاتغ اکو کمبت

فغ هيلغ فانه فاکو	دالم ايغ چاري اکو
هندق فغ هندق هيلغ *	

فق ۲ هلع

کوال * اه نينق اه نينق اف	جواب * مغلکي مات کنيت
دکالي ايت	
کوال * بوت اف مات کنيت	جواب * بوت اوبت هاييم بوت
کوال * اف کنا هاييم بوت	جواب * دکمبر هلع کالم
کوال * دمان تيدر هلع	جواب * دفوق کايو ارا
کوال * دمان تيدر بوجغ	جواب * دبيلق انق دار *

جغ جغ کفنجغ جال	برجال کبودغ بادغ
اف دبوت کبودغ بادغ	منچھاري لمبو هيلغ
براف ايکر بايقن	کراتس کمبيلن فوله

کلیبر داون چاف	براف لیبر تافقرن
کندغ اولغ الیغ	براف برس بکلن
کی بلغ تیدق درومه	کاکن کمبغ
ملق کوبو ملق چمفیری	کی بلغ برزندغ دیس
خلای فذجغ جشگتن	تاهی هنجر بر فزی فزی
هابس نکلی داغگتن *	

حق ۲ کندغ اتو کلادغ مود *

کندغ برتالی تالی	حق حق کندغ
انق فونی راج والی	کلمفت داون بکغ
کراکف داون لیمو	اتم اتم بشق
دتشغف هنتو ریمو *	کیاف ترشکو

فوغ الغ ۲

کرنغ یغ یغ	فغ الغ الغ
مغارق مییق کافی	کناق بالغ بالغ
فچه تله سیدیجی *	

فیسخ ملق سیدیجی	ارم ارم فیسخ
مشکغ باو لاری *	داتغ باری باری

فریوق داتغ در جاو	اغکی اغکی فریوق
ممباو کتم کیگر	داتغ امق کی چابق
کرتق کرتوق گمکم	اکو بمبم افی پال

جواب * تاهی ابسو بوغ دبالق	کوال * اف دججغ ایت
بوکت	
جواب * فیسخ ملق	کوال * اف دکیلق

جواب * امبلله	کوال * مننت کبیجی
جواب * تاکت ماره نینق	کوال * مننت کبیجی لاکي
جواب * دبالق افغ	کوال * دمان نینق
جواب * بوت اتف	کوال * اف ددوت دبالق افغ
جواب * ممبوت بالي	کوال * بوت اف اتف
جواب * نکاح کي کاجم دشن	کوال * بوت اف بالي
کي کوچم	
بکمان بوپی بدلان *	

هوچن بوئت مندي کتن	کنبغ کنبو کوال کاوه
کننتق فلق تاغن کبله *	کیره رمغن فینغ فتری

جواب * کوتو بسی	کوال * کوتق اف این
جواب * بوله	کوال * بوله تیدق مکلق

چق ۲ کندرغ

کمیلغ کملمنتغ	چق چق کندرغ
برجول باتو فندغ	راج سان راج کین
کذا کلغ کمریدغ	کذا اف باتو فندغ
برلاکي لاکي کلغ	یغ دودق دتبغ
امبغ کنپت امبغ براغن	برانق راج فترا
این مینق ۳ این راتوکمالم لاکي *	غغ ۲ فاجق لیغ

هایم ترکمبل ۲

هایم ترکندغ اتق	هایم ترکمبل کمبل
کیرم کام ماء اندق	فتک کبوغ ملر
دسندر دوهن فینغ	تبغ تبو بتغ
تونغ لانغ بودق	اندق راج تونغ
مالم تیدق تیدر	تیکم توجه گلغ

وايغ کبالتق دندغ	برجاگ منيفق وايغ
تيمغ اتق داتق	تابر کبالتق فننو
لمبغ بواتن کيم	تاکت دتمف لمبغ
نبو ددالم راک	مبيق ددالم فيرغ
عادة دي راج	بايق اورغ مغيرغ
راج مباحق برتوکر کاکي	راج امتر راج ملغي
کاکي دکبله کانن *	کاکي دکبله کيبري

بربولو تلغان	کيلغ کيلغ کافي
دهولو کمفغ چين *	دمان کلغ ماتي

تغکيلغ بالق دانر	ته کيکو تينه
کليلغ چهاري کافر *	انق دار هندق مغيده

فرت کنپغ کوک هاتي *	داغ لندت تالي کچافي
---------------------	---------------------

نايک چوچر اتف	تيمغ تيمغ تغني
فندي باچ کتاب *	بلم تمبه کيکي

تاغن فندق داهي جندل	داغ کنتق داغ کسنتل
---------------------	--------------------

نايک فار لابو	تيمغ تيمغ تغني
بکله کايں باجو *	جانه ترجليفت

مان لغتق جمالغ بولغ تيه ۲	مان لغتق باکو چندغ تيه ۲
	مان لغتق چندي هالس تيه *

تودق ترکتغ کاتغ	تغ تغ تودق
بودق منجولغ جنتغ	دمان منيفق بودق
جنتغ تون جلاني	جنتغ کيات اين

مرق مان	جلاني مان
کلادي بنوان	جولغ جولغ کلادي
باکي بولن فرنمان	کوکو امق ادي
کسدر باتو ليچن	تلق تمبرو
اونه کلغ دان چنچن	ممکن مندو
الي کفکغ کيسق	تغ تغ الي
اکو فغث دالم بيلق *	اکو تذنغ اکو کالي

کمبغ ماکن چندق	دق دق کمبغ
اورغ تيدق هندق	کاین چمفغ چمفيغ
کي ايت تيدق مالو تيدق	ابي کورقن اورغ
دوين *	

کفل داتغ در بنگال	جغ جغ کفل
فاچق ليلي لي کم *	بوبي گندغ در کوال

TRANSSCRIPTIE EN VERTALING.

MALEISCHE SPREEKWOORDEN.

184. *Adapon andjing itoe djikalau dipoekoel sa'kalipon, bëroelang-oelang djoega ija kapada tẽmpat jang banjak toelang itoe.* Al wordt een hond ook geslagen, toch komt hij telkens ter plaatse, waar veel beenen zijn. Vader CATS zou zeggen: Om der wille van het smeer, likt de kat de kandeeler.

185. *Andjing ditẽpoek kapala mẽndjẽngkit eikoer.* De hond, als hij op den kop geklopt wordt, steekt de staart in de hoogte. Wordt gezegd van iemand die hoogmoedig wordt, door dat men hem prijst.

186. *Anak koeda boeloe kasap.* Jonge paarden, ruwe haren. Wordt gezegd van kooplieden, die zonder kapitaal en op goed geluk beginnen te handelen in allerlei zaken. (Mijn schrijver).

187. *Onta mẽnjẽrahkan diri.* De kameel geeft zich zelve over; wordt gezegd van iemand die, door den nood gedrongen, vanzelf terugkeert.

188. *Orang mẽnangkabau darat;* is eene figuurlijke uitdrukking voor een gierig of vasthoudend mensch. (Dezelfde).

189. *Adapon pipit itoe sama pipit djoega, dan jang ẽnggang itoe sama ẽnggang djoega.* De musch bij de musschen en de rhinocerosvogel bij de rhinocerosvogels; d. i. soort bij soort; bij elkander doen, wat bij elkander behoort. (Hang Toewah).

190. *Adakah doeri dipẽrtadjam.* Wordt ook een doorn gescherpt? De beteekenis is gelijk aan die van n°. 77. Zie ald.

191. *Oentoeng saboet timboel; oentoeng batoe tẽnggẽlam.* 't Lot van de kokosnotenschil is te drijven, het lot van den steen om te zinken. Wordt gebruikt in de beteekenis van: Ik zal het er op wagen, er moge van komen wat wil.

192. *Oepama orang tjampak boenga dibalas tjampak luhi.* Gelijk iemand die met bloemen werpt doch met drek weërom gesmeten wordt; d. i. ondank voor bewezen weldaden ontvangen.

193. *Oepama andjing makan moentahnja.* Gelijk een hond, die zijn uitbraaksel opeet. Wordt gezegd van een gierigaard, die zelfs datgene, wat hij eenmaal heeft gegeven, terug krijgt.

194. *Apabila patah toemboeh njoer, toemboeh njoer djoega akan gantinja; apabila patah toemboeh pinang itoe, toemboeh pinang djoega akan gantinja.* Zie VAN DER TUUK, Mal. leesb. 7e st. pag. 91.

195. *Oepama sitjaboel hëndak mënjapei boelan.* Gelijk de ingebeelde gek, die naar de maan grijpt. Zie v. d. T. Mal. leesb. 7e st. de inleiding p. XLIV, waar voor 5 verkeerd 3 staat.

196. *Oepama bilah atau lidi, jang tørselat kapada dinding, dapat djoega di-ambil akan tjoengkil gigi atau tjoengkil tilinga.* Gelijk een spaander of spijltje, dat in den (bamboezen) wand steekt, nog genomen kan worden voor een tanden- of oorpeuertje; d. i. hoe gering iets ook is, het kan altijd zijn nut hebben.

197. *Oepama kasih akan boenga sa'tjeper tërboewang boenga sa'kaki.* Uit zucht naar een schotel vol bloemen, wordt de enkele bloem weggeworpen. Zie v. d. T. Mal. leesb. 7e st. de inleiding p. XLIV.

138. *Adapon hitam mata itoe dimanakan bolih bërtjerei dëngan poetihnja.* Hoe kan het zwart des oogs scheiden van het wit? v. d. T. d°. pag. 98.

199. *Oepama orang mëmëliharakan dirinja dalam sarang lëbuk.* Gelijk iemand zich beschermt in een bijennest. Wordt gezegd van iemand, die zich in netelige omstandigheden of onder gevaarlijke personen bevindt en zich voor onheil niet vrijwaren kan. Zie ook v. d. T. t. a. p.

200. *Oepama kidjang dirantei dëngan rantei emas; djikalau ija lëpas, lari djoea ija kahoetan makan roempoet.* Gelijk een reebokje, dat met een gouden ketting geketend is, komt het los dan loopt het toch naar het bosch en eet gras; d. i. niemand kan zijn natuur verloochenen of: Al draagt een aap een gouden ring, Hij is en blijft een leelijk ding. v. d. T. t. a. p.

201. *Oepama kastoeri, karëna baoenja, maka hilang njawanja.* Gelijk het muskusdier, om zijn geur moet het zijne ziel verliezen. V. d. T. t. a. p.

202. *Boenganja disoculingkan, pangkalnja di berakken.* De bloem wordt in het haar gestoken, de plant (eig. datgene, waarvan zij afkomstig is) wordt bedreten; d. i. weldaden met onduik vergelden. (Mijn schr.)

203. *Boewah mēmbatjang boeroek koelitnja.* De paardenmangga heeft eene schil, die er niet fraai uitziet. Wordt gezegd van een huis, dat er van buiten bouwvallig uitziet, doch met goederen gevuld is; of van een leelijk mensch, die een goed hart heeft, (dezelfde).

Aant. *mēmbatjang = hēmbatjang*; al de soorten daarvan zijn te vinden in het Tijdschr. voor T. L. en Volkenk. dl. II, pag. 296, 1054,

204. *Tēpoek dadu, tanja salira.* De borst slaan, het ligchaam vragen; d. i. bij zelfbeschuldiging of zelfkastijding eene goede dosis medelijden met zichzelf hebben, of bij het wagen van geld behoorlijk berekenen wat de beurs lijden kan. (Dezelfde)

205. *Tidak tērbawa sēkam.* Niet in staat zijn kaf weg te dragen. Wordt gezegd van iemand, die er dom en onnoozel uitziet, maar vol slechte streken is. (Dezelfde).

206. *Tembok kēring.* Drooge muur. Wordt gezegd van een inhalig mensch. (Dezelfde).

207. *Tēmpat nasi goelei.* De plaats van rijst en kerrie. Figuurlijke uitdrukking voor de plaats, waar men zijn onderhoud vindt. (Hik. Sērangga Bajoe.)

208. *Tēpoengnja pon ija maoe, koewihnja pon ija maoe.* En het meel, en de koek wil hij hebben; d. i. hij haalt er van, wat er van te halen is. (Singapoera).

209. *Toeroetkan rasa, binasa; toeroetkan hati, mati.* Door naar het gevoel te luisteren wordt men ongelukkig, door naar het hart te luisteren komt men om.

210. *Tēlan batoe.* Steenen slikken; d. i. zure broodjes eten.

211. *Takoet akan oelar, tērkēdjoet akan bingkaroeng.* Vreezen voor slangen, schrikken van een vliegende hagedis. (Zie v. d. T. t. a. p.)

212. *Djikalau patah toemboeh nijoer iloe diganti dēngan toemboeh pinang.* (Mal. leesb. 3 st. pag. 68 vergel. no. 194)

213. *Djika karbau, dipēgang orang talinja, djika manoesia, dipēgang moelketnja.* Een buffel pakt men bij zijn touw, een mensch bij zijn mond; d. i. uit zijne woorden kan men iemand oordeelen.

214. *Djikalau kusih akan padi, boewanglah akan roempoet.*

Zoo ge de rijst liefhebt, werp dan het gras weg; d. i. offer het onnutte aan het nuttige op.

215. *Djoewal soetëra, bëli mastoeli.* Zijde verkoopen, grof doek inkoopen; ook wel: *djoewal soetëra, bëli kajin karoeng.* Zijde verkoopen, zakkengoed inkoopen; d. i. iets van geene waarde terugkrijgen voor iets, dat veel waarde heeft.

216. *Djika karëna saboewah doesoen, maka binasa nageri, haroes doesoen itoe diboewangkan.* Als door een dorp het land ten onder gaat, dan moet dat dorp verdaan worden. (v. d. T.

217. *Tjoebil paha kiri, paha kanan sakit.* Wordt de linker dij geknepen dan voelt de rechter dij pijn; d. i. als men een van twee echtgenooten, vrienden of broeders beleedigt, dan trekt de ander zich dat aan.

218. *Tjioem tapak tangan bërbaekah tidak.* Men heeft de palm van de hand gekust (eig. geroken), rickt ze of niet? d. i. gij, die mijn goed gestolen hebt, zou dat niet weten; doch verbloemd voorgesteld.

219. *Roesak bawang ditimpa djambak.* De uijen bederven als het loof er op neërslaat. Wordt gezegd van een verdienstelijk man, die in de magt van het gemeene volk valt. (Komt voor in de panton's en ook in Hik Hang Toewah.)

220. *Rëndah goenoeng, tìnggi harap.* De bergen zijn laag bij de hoogte der hoop.

221. *Sambil mënjèlam, sambil minoem ajar.* Terwijl men duikt water drinken. (Zie v. d. T. t. a. pl.)

222. *Saperti polong këna sëmboer.* Gelijk een spook; dat door eene bespuiting getroffen wordt; d. i. ginds en her loopen, dit en dat doen, omdat men moet, er toe genoodzaakt is.

Aanm. *sëmboer* is ook een bijgeloovige bespuiting met uijensap om eene soort van spoken, *polong*, te verdrijven. Met de beteekenis van dit sprw. komt geheel overeen die van

223. *Sapërti pikat kahilangan mata* als een paardevlieg, die hare oogen verloren heeft.

224. *Sahingga daoen kajoe jang kèring ditioep olih angin ditlèngah padang.* Zoo lang er een droog boomblad door den wind over de vlakte gedreven wordt. Zie Meursinge Mal. leesb. 3e st. pag. 19. Dit komt mij voor geen spreekwoord te zijn.

225. *Sapërti parang mata doewa.* Gelijk een houwer, die aan beide zijden scherp is. Dit wordt gezegd van een dubbel-tongig mensch, die met den eenen sus en met den anderen zoo spreekt.

226. *Soedah gĥaroe, tjëndana poela.* 't Is reeds aloë-hout, nu nog sandelhout, d. i. iets reeds weten en er toch nog naar vragen; naar den bekenden weg vragen.

227. *Sapĕrti karbau tjoejtjoek hidoeng.* Gelijk een buffel met een doorboorden neus; d. i. men kan hem bij den neus leiden, waarheen men wil.

228. *Sapĕrti sakĕlat moeka doewa.* Als laken, dat er aan den eenen kant anders uitziet dan aan den anderen. De betekenis is dezelfde als die van n°. 225.

229. *Sapĕrti orang jang soedah berak ditĕngah djalan.* Als iemand, die midden op straat zijn gevoeg gedaan heeft. Dit wordt gezegd van iemand, wiens kwaad uitgekomen is, doch die te beschaamd is om het te bekennen.

230. *Sakit pandan tidak tahoe kan doeri.* Pijn van den pandan-boom hebben en van zijne doornen niets afweten. Wordt meestal gezegd van gelieven, die zelf niet weten hoe hun hart is gewond geworden.

231. *Soedah tidak tĕrsoedoe olik angsa, bĕharoe dibĕrikan kapada itik.* Als het door de ganzen niet meer opgelepperd kan worden, dan wordt het eerst aan de eenden gegeven; d. i. als de rijken iets niet meer kunnen gebruiken, dan geven ze het pas aan de armen.

232. *Sadoewit dibĕlah toedjoeh.* Eene duit in zevenen gekloofd; fig. uitdr. voor: tot de laatste penning toe.

233. *Sapĕrti tjĕljak makan kapar.* Als een hagedis die een uiltje opeet. Wordt gezegd van een schrikkelig, gulzig of hebzuchtig mensch. De huishagedis toch slikt zulk een uiltje geheel in, met vleugels en pooten, zoodat het haar soms in de keel blijft steken.

234. *Sapĕrti tjatjing kĕna ajar panas.* Als een worm die door heet water geraakt is; d. i. iemand, die door een onheil is getroffen, zich draait en keert en ineenkrimpt van ontsteltenis.

235. *Satali tiga oewang.* Een kwartje drie dubbeltjes; d. i. 't Is zoo lang als breed, of 't is beiden geheel hetzelfde. Zie ook n°. 189 en 265.

Aanm. De gulden wordt te Batavia en elders gerekend op vier *tali* of twaalf *oewang* of 120 duiten, dus elke *tali* op drie *oewang* of 30 duiten. Op Riouw echter rekent men de gulden op 15 *oewang* of 150 duiten. Dit sprkw. wordt evenwel ook daar gebruikt.

236. *Sapĕrti ajar dalam tĕrĕnung.* Als water in een aarden

vat; d. i. zoo stil houdt men zich, hoewel men vroeger een hoog woord had.

237. *Soedah dapat gading bëloewah, tjindei tiada bërgoena lagi.* Als men het ivoor met bovennatuurlijk vermogen gevonden heeft, dan heeft de *tjindeislang* geen nut (d. i. haar gift heeft geen kracht) meer. Wordt gezegd van iemand, die op zulk een hoog of onafhankelijk standpunt staat, dat zijne vijanden hem niet meer kunnen schaden.

238. *Soemboel dupat toetoeprja.* Het mandje krijgt zijn deksel. Dit wordt gezegd van lieden, b. v. gelieven, die volmaakt bij elkander passen.

239. *Sabagei boenga, sèdap dipakei, lajoe dibowang.* Gelijk eene bloem, aangenaam zijnde wordt zij gebruikt, verdord wordt ze weggeworpen. Wordt gezegd van lieden, die in hunne jeugd gevierd, in hunnen ouderdom verlaten worden.

240. *Soenggoeh bërdjangoet tiada bërdjoebah.* Hij heeft wel een baard, maar geen tabbaard aan; d. i. hij neemt wel dan schijn aan van eerwaardig te zijn, maar is het daarom toch nog niet.

241. *Sa'pèrti andjing mërëboetkan toelang.* Gelijk honden vechten om een been. Wordt b. v. gezegd van lieden, die eene erfenis deelen en om hun deel met elkander twisten.

242. *Sa'pèrti emas jang soedah tërsëpoeh.* Als goud, dat gekleurd is. Wordt gezegd van den hoogsten graad van schoonheid.

243. *Sa'pèrti boewah padi, makin bërsi, makin roendoek; sa'pèrti boewah padi jang hëmpa, makin lama, makin tinggi.* Gelijk de rijstaren, hoe voller hoe meer nedergebogen; gelijk de ledige rijst-aren, hoe langer hoe hooger. (Zie v. d. T. t. a. p.)

244. *Poekoel anak, sindir minantoe.* De dochter slaan, op den schoonzoon bedoelen, d. i. iemand bestraffen of iets zeggen, doch daarmede niet hem, maar een ander bedoelen.

245. *Panton hëlang dëngan kajam, lambat laoen disambar djoega.* Al zingt de kiekendief ook minneliedjes met de kip, ten laatste wordt deze toch door hem gegrepen. Wij zouden zeggen: De vogelaar, op vangen uit, Den vogel lokt met zoet gefluit.

246. *Parang gaboës mëndjari sa'pèrti parang bësi.* De houwer van planten-mergpit wordt een houwer van ijzer; d. i. een zwakke krijgt kracht, een magtelooze wordt sterk.

Aanm. *gaboës* is het mergpit uit zekeren boom, zooals bij ons het vlierpit. Men gebruikt het in Indie voor pitten in nachtlampjes.

247. *Poctoeshlah timba tinggal tali.* De akker is losgegaan, het touw blijft over; d. i. Men heeft alles verloren. Er rest nog wel iets, maar men kan er niet veel mede doen.

248. *Pëngadjar boeroeng.* Onderwijzer van vogels Dit wordt gezegd van iemand, die lieden onderrigt, welke hem niet kunnen begrijpen en die hem dus werktuigelijk volgen, even als een vogel slechts napraat, wat hem voorgezegt wordt, zonder dat hij er iets van verstaat. (Zie ook v. d. T. t. a. pl.)

249. *Kalau tiada angin, takan pokok bërgojang.* Als er geen wind is dan bewegen er ook geen boomen; d. i. zonder geld of goede woorden doet men niets.

250. *Kapak najik pëmidang.* De houwer klimt op het borduurraam; d. i. een grofsmid speelt voor horologiemaker, een boer voor politicus, een turftrapper voor theologant, enz.

251. *Kalau koetjing pakei tandoek, wolanda masoek islam bëharoe bolih djadi.* Als de katten horens krijgen en de Hollanders mohammedanen worden, dan zal het pas gebeuren; dus: zoo iets gebeurt nooit, dat is onmogelijk.

252. *Këtam mënjoeroehkan anaknja bërđjalan bëtoel.* De krabbe beveelt haren kinderen regt te gaan; d. i. de duivel houdt een zedepreek.

253. *Kalau satoe bërtariak tiada kadëngaran kapada satoenja.* Als de een schreeuwt kan het door den ander niet gehoord worden; fig. uitdr. voor dingen die te ver van elkander staan, b. v. van schrift dat te wijd is, of steken in het naai- of breiwerk, die te ver van elkander zijn, enz.

254. *Garam toempah apakah tëmpatnja.* Als zout gestort wordt, wat is dan deszelfs vat? d. i. Wat zal men doen met iets, dat geheel bedorven is, gelijk zout vermengd met zand en aarde.

255. *Gadjah berak bësar, kita pon hëndak berak bësar djoega.* De olifant k.kt in 't groot, wij willen ook in 't groot ons gevoeg doen; d. i. leven de rijken er goed van, wij armen wenschen het er op onze manier ook goed van te hebben.

256. *Gadjah ditëlan oelar lidi.* Een olifant opgeslikt door eene *lidi*-slang. Dit wordt gezegd van een vorst of groot man, die door een ellendigen slaaf in het ongeluk gestort wordt.

Aanm. De *oelar-lidi* is eene zeer kleine, giftige slangensoort.

257. *Lëbih poetjoek, lëbih pëlëpak* Hoe meer knop, hoe meer palmsblad; d. i. hoe meer hij verdient, hoe hooger staat hij voert.

258. *Lèpas bantal bèrganti tikar*. Van het kussen afgerold gebruikt men de mat voor kussen; d. i. als iemands vrouw gestorven is, neemt hij hare zuster tot vrouw, of als de man gestorven is, huwt de vrouw met haar man's broêr.

259. *Masoek kadalam kandang kambing: mêngëmbik; masoek kadalam kandang karbau: mêngoewak*. Komt men in een schapenstal dan blaas men; komt men in een koeienstal dan bulkt men; d. i. huilen met de wolven in het bosch.

260. *Mëmandjat pokok tjëkoeh, bolih mati djatoeh*. Als men het *tjëkoeh*-heestertje beklimt, dan kan men dood vallen; d. i. iets bespottelijks ondernemen als eene zaak van gewigt, waaraan gevaren verbonden zijn.

Aanm. *tjëkoeh* is een heester, die ook wel in Nederland in de tuinen voorkomt. De blaadjes zijn rond, ongetand en donkergroen, de vruchtjes wit ter grootte van een knikker, hol, met een pit. In Indie worden de bladen van de *tjëkoeh manis* als groente gekookt gegeten.

261. *Moestahil akan tërtoedoeng bangkei gailjah dëngan njiroe, boesoeknja ditjoem djoega*. Het is onmogelijk het krenge van een olifant met eene wan te bedekken; de stank wordt toch geroken. (Zie n°. 47 en v. d. T. t. a. p.)

262. *Mënantikan nasi disadjikan dilotoet*. Wachten tot dat de rijst op de knieën wordt klaar gezet; d. i. wachten tot dat de raven hem het brood komen brengen.

263. *Hajam poetih tërbang sijang*. Een witte haan, die bij dag vliegt; d. i. zoo duidelijk is zijne schuld aan het licht gekomen.

264. *Haroem mênghilangkan bae*. De geur verdrijft de reuk; d. i. bewezen weldaden door grootere weldaden in de schaduw plaatsen, b. v. men geeft iemand een knecht mede om hem den weg te wijzen of een pakje na te dragen. Deze ontvangt daarvoor een goede fooi, zoodat de goedheid rijkelijk betaald is, dan kan men zeggen: *haroem mênghilangkan bae*.

265. *Jang ombak itoe ombak djoega dan jang ajar itoe ajar djoega*. Golven zijn golven en water is water. De beteek. is ongeveer gelijk aan die van n°. 189.

266. *Ibarat, koctoe bolih disëlisik*. Als eene vloo, die men met de hand strijken kan; d. i. zoo tam is hij; hij is te pakken als eene aal bij den staart.

267. *Ibarat nagëri bërobah rasan*. Als een land, welks grenspalen verzet worden. Zulk een groote opschudding ontstaat er.

EENIGE RAADSELS.

1. *Pohon kajoe sa'pohon, dahannja doewa-bèlas, daoennja tiga poeloeh, lima-bèlas jang hitam, lima-bèlas jang poetih, boenga poetih koening kembang bërtaboeran. Apakah dia?* Een boom met twaalf takken en dertig bladeren, waarvan vijftien zwart en vijftien wit, met witgele geopende bloemen bestrooid. Wat is dat?

2. *Badan poetih koening, t'èrhantar mènantikan njawa, datang njawa badan binasa. Apakah dia?* Een lichtgeel ligchaam ligt te wachten op de ziel; komt de ziel dan vergaat het ligchaam. Wat is dat?

3. *Ada sa'boewah gèdoeng, biliknja toedjoeh, katoedjoehnja itoe dip'noehkan d'engan ajar, tètapi boekan ajar soengei, atau ajar t'elaga, atau ajar hoedjan, atau ajar 'emboen, hingga p'noeh s'endirinja. Apakah dia?* Er is een gebouw met zeven kamers, alle zeven worden gevuld met water, doch geen rivier-, noch put-, noch regen-, noch dauwwater, en ze worden van zelf vol. Wat is dat?

4. *Dajang-dajang toedjoeh poeloeh orang jang pilihan, p'rtama-tama djanda, jang bèloem bërsoeami, dan kadoewa anak dara jang soedah bërsoeami. Apakah dia?* Zeventig uitgezochte juffers, ten eerste weduwen, die nooit een man hebben gehad, ten tweede maagden, die een man hebben gehad. Wat is dat?

5. *T'èloeknja 'empat, tandjoengnja lima. Apakah dia?* Vier inhammen met vijf kapen. Wat is dat?

6. *M'emboewat roemah dalam roemah m'eramoe dalam badan. Apakah dia?* Een huis maken in een huis, de bouwstoffen in het ligchaam zoeken. Wat is dat?

7. *Long dalam long, poetih koening dalam long. Apakah dia?* Kist in kist, wit en geel in de kist. Wat is dat?

8. *Tinggi-tinggi sarang babi, sarang lung di-atasnja. Apakah dia?* Al is het nest der zwijnen hoog, het nest der kieken-dieven is er boven. Wat is dat?

9. *Toeroen boekit, najik boekit, b'erdjoempa darah satilik. Apakah dia?* Heuvel op, heuvel af, men ontmoet een droppel bloed. Wat is dat?

10. *Toeroen boekit, najik boekit, b'erdjoempa tatal sak'eping. Apakah dia?* Heuvel op, heuvel af, men ontmoet een spaander. Wat is dat?

11. *Nasi sakǽpal dihoedjoeng gulah. Apakah dia?* Een kluitje rijst op de punt van een scheepsboom. Wat is dat?
12. *Orang doedoek di-atas kajoe masum moekanja. Apakah dia?* Men zit op hout en zet een zuur gezigt. Wat is dat?
13. *Orang mǽngajil bǽrtǽmoe djoeran. Apakah dia?* De hengelaar ontmoet een hengel. Wat is dat?
14. *Long dalam long, sama-sama dalam long. Apakah dia?* Kist in kist, te zamen in de kist. Wat is dat?
15. *Tǽrbang tiada bǽrsajap, bǽrdiri tiada bǽrkaki. Apakah dia?* Vliegen zonder vleugels, staan zonder voeten. Wat is dat?
16. *Nijoe satjoengkil dibawa bǽrlajar. Apakah dia?* Een uitgestoken stukje kokosnoot wordt op de reis medegenomen. Wat is dat?
17. *Boewahnja pǽmoekoel goeng, duoennja bagei pǽdang. Apakah dia?* De vrucht is een goeng-klopper, de bladen zijn als zwaarden. Wat is dat?
18. *Masoek basah, kaloewar kǽring. Apakah dia?* Nat naar binnegaan, er droog weér uitkomen. Wat is dat?
19. *Dipǽgang bǽrboenji, dilǽtak diam. Apakah dia?* In de hand gehouden geeft het geluid, nedergelegd is het stil. Wat is dat?
20. *Orang bǽrkǽlamboe dalam ajar. Apakah dia?* Iemand met een gordijn in het water. Wat is dat?
21. *Orang bǽrtabir dalam ajar. Apakah dia?* Iemand met een voorhangsel in het water. Wat is dat?
22. *Emaknja mǽmboedjoer, anaknja mǽlintang. Apakah dia?* De moeder overlans, het kind overdwers. Wat is dat?
23. *Orang toewa mǽnjǽlam boewih. Apakah dia?* Een oud mensch, dat naar schuim duikt. Wat is dat?
24. *Emaknja tǽlǽntang, anaknja mǽloempat-loempat. Apakah dia?* De moeder ligt op haren rug, het kind springt op en neer. Wat is dat?
25. *Poetjoek rǽboeng ditǽpn ajar. Apakah dia?* Een bamboe-uitspruitsel aan den waterkant. Wat is dat?
26. *Bǽrkǽtoek boekannja tǽdoeng, mǽlansar boekannja oelar. Apakah dia?* In elkander gerold en geen tǽdoeng-slang zijn; regt voortschieten en geen slang wezen. Wat is dat?
27. *Tiga mǽnjamboet, sapoeloeh mǽngoendjoekkan. Apakah dia?* Drie ontvangen, tien reiken over. Wat is dat?
28. *Tǽrbang gagak sapoeloeh eikoer, hinggap di-atas karbau saeikoer, bǽrapa kakinja?* Er vliegen tien kraaijen, die op één buffel gaan zitten, hoeveel pooten heeft hij?

Aann. Door de vertaling gaat het eigenaardige van dit raadsel verloren; want in het Maleisch kan *kakinja* oven goed zijne als *hunne* pooten beteekenen.

29. *Saorang bërđjalan kailalam hoetan mēmbawa sabatang lēmbing, dilihatnja sacikoer karbau mati ditikamnja, adakah salah?* In het bosch wandelt iemand met eene lans bij zich. Hij ziet een buffel dood steekt hij hem; is dat verkeerd?

Aann. Ook van dit raadsel is het eigenaardige niet goed in het Nederlandsch weêr te geven, daar in het Mal. dood zoowel kan slaan op buffel als op steken.

30. *Toedjoeh eikoer boeroeng di-atas pokok, ditembak mati tiga, tinggal bërapa?* Zeven vogels op een boom, daarvan worden drie doodgeschoten. Hoeveel blijven er?

31. *Bërdēngoeng boekannja kombang, bërboelalei boekannja gadjah. Apakah dia?* Het gonst en is geen hommel, het heeft een snuit en is geen olifant. Wat is dat?

32. *Dimasoekkan hitam, dikaloewarkan merah, dihantam sambil doedoek bërtinggoeng. Apakah dia?* Zwart wordt het er ingebracht, rood er uitgehaald en geslagen terwijl men er bij op de hurken zit. Wat is dat?

33. *Sijang katēpi, malam katēngah. Apakah dia?* Des daags aan een kant, des nachts in 't midden. Wat is dat?

34. *Pandang ka-atas ta'bërdaoen, pandang kabawah ta'bërarak boewahnja satoe, boenganja bëriboer-riboe. Apakah dia?* Ziet men omhoog dan heeft het geen bladeren. Ziet men omlaag dan heeft het geen wortel, het heeft ééne vrucht en duizende bloemen. Wat is dat?

35. *Hajam poetih mēloempat kaloewar pagar. Apakah dia?* Een witte haan vliegt door de haag. Wat is dat?

36. *Anak radja mandi ta'basah. Apakah dia?* Een koningskind baadt zonder nat te worden. Wat is dat?

37. *Tarik akar goenoeng bërkhēmbat. Apakah dia?* Aan den wortel trekken dan jaagt een berg hem na. Wat is dat?

38. *Toepai batoek kapala poewakah. Apaka dia?* Het eekhoortje hoest een vurige kop. Wat is dat?

39. *Sërei sa'roempoen dibalik bani. Apakah dia?* Een boschje citroengras achter stil water. Wat is dat?

40. *Boedak bërđjamboel emas. Apakah dia?* Een kind met een gouden kuif. Wat is dat?

41. *Toeroen boekit, najik boekit, mēngēđjar boeroeng noeri, djikalau dapat dibawa balik, djikalau tiuda dapat dibawa balik*

djoega. Adoeh Toehan, adoeh ŷmak! Apakah dia? Berg op, berg af een papegaai nazitten, krijgt men hem dan wordt hij mede naar huis genomen, krijgt men hem niet dan wordt hij ook mede naar huis genomen. Ach Heere, ach moeder! Wat is dat?

42. *Gĕloembang di-atas, hoedjan dibawah. Apakah dia?* Van boven golven, van onderen regen. Wat is dat?

43. *Tijang di-atas, atap dibawah. Apakah dia?* De palen boven, het dak onder. Wat is dat?

44. *Pĕrigi radja jang tiada pĕrnah masoek sampah. Apakah dia?* Een koningsbron, waarin nooit vuil komt. Wat is dat?

45. *Oh Allah oelar, tĕtapi boekan oelar, tĕtapi oelar djoega. Apakah dia?* O God een slang, doch 't is geen slang, en toch is het eene slang. Wat is dat?

46. *Sipatnja sapĕrti poelau, ada toemboeh roempoet diloe-warnja, ada toemboeh akarnja, ada toemboeh kajoe bĕrbatang ditanahnja, didalamnja ada poela boewah saboetir, pada boewah itoe ada poela akar mĕlilit. Apakah dia?* Deszelfs gedaante is als die van een eiland, buiten op groeit gras, er zijn wortels aan gegroeid, er zijn boomen met stammen aangegroeid op de aarde, binnen is ook een vrucht en aan die vrucht een kronkelende wortel. Wat is dat?

47. *Kĕrĕsoek kĕrĕsak dalam hoetan, kaloewar mĕndjadi papan. Apakah dia?* Ridselen en kraken in het bosch, het komt als plank er uit. Wat is dat?

48. *Hidam sikoer hidam, bĕrtĕlor dihoedjoeng galah, pagi-pagi makan dĕdak, pĕtang makan nasi. Apakah dia?* Belustheid, Sikoer, belustheid, legt een ei op de punt van een scheepsboom, eet 's morgens zemelen en des namiddags gekookte rijst. Wat is dat?

49. *Kĕtjil ramboetnja sampoen, soedah bĕsar ramboet kĕriting. Apakah dia?* Klein zijnde heeft het sluk, groot geworden krulhaar. Wat is dat?

50. *Bĕrsisik boekannja oelar, bĕrtjoela boekannja naga. Apakah dia?* 't Heeft schubben en is geen slang, 't heeft een hoorn en is geen draak. Wat is dat?

51. *Toeroen boekit, najik boekit bĕrdjoempa nasi sa'hidang. Apakah dia?* Heuvel op, heuvel af, men ontmoet een maal rijst. Wat is dat?

52. *Mĕntah kabawah, masak ka-atas. Apakah dia?* Onrijp naar beneden, rijp naar boven. Wat is dat?

53. *Boewahnja di-atas, boenganja di-atas djoega. Apakah dia?* De vrucht is boven en de bloem is ook boven. Wat is dat?

54. *Emahnja tinggal diam, anaknja mēntjēhari makan. Apakah dia?* De moeder blijft stil, hare kinderen gaan eten zoeken. Wat is dat?

55. *Kētjil bērkajin hidjau, bēsar bērkajin merah. Apakah dia?* Klein zijnde heeft het een groen, groot geworden een rood kleed. Wat is dat?

56. *Empat orang mēnoemboek, sa'orang mēnampi. Apakah dia?* Vier zijn er die stampen en een die want. Wat is dat?

57. *Kētjil bērkajin hidjau, hatinja poetih; bēsar bērkajin koening, hatinja hitam. Apakah dia?* Klein zijnde heeft het een groen kleed en wit hart, groot geworden een geel kleed en zwart hart. Wat is dat?

58. *Bēreikoer, boekannja kēra; bērsēpit, boekannja kētam. Apakah dia?* 't Heeft een staart en is geen aap; 't heeft knijpers en is geen krabbe. Wat is dat?

59. *Dikoeloer-hoeloer, poetoēs sēhadja. Apakah dia?* 't Wordt onophoudelijk gevierd en breekt maar af. Wat is dat?

60. *Ditarik makin djaoch, dihoeloer makin dēkat. Apakah dia?* Wordt het getrokken dan verwijderd het zich meer en meer; wordt het gevierd dan komt het hoe langer hoe nader. Wat is dat?

61. *Kajoe mali mēlilit koelit karbau. Apakah dia?* Dood hout omslingert buffelhuid. Wat is dat?

62. *Satoe roemah, empat pēndjoeroe, oelar bērkēliling. Apakah dia?* Een huis met vier hoeken, een slang gaat er rondom heen. Wat is dat?

63. *Satoe boesar warnanja toedjoeh. Apakah dia?* Een boog met zeven kleuren. Wat is dat?

64. *Badannja merah, djarinja bēratoēs-ratoēs, matanja hitam. Apakah dia?* Het ligchaam is rood, de vingers zijn honderden, de oogen zijn zwart. Wat is dat?

65. *Tiga bērdjalan didēpan, satoe parintah dari bēlakang. Apakah dia?* Drie gaan voor, een beveelt van achteren. Wat is dat?

66. *Tatkala kētjil bērkajin hidjau, soedah bēsar bērkajin poetih, roepanja bagei djoeng sarat bērisi ēmping. Apakah dia?*

Als het klein is heeft het een groen, groot geworden een wit kleed. Het voorkomen er van is als een Chineesch vaartuig gevuld met gebakken rijstkorrels. Wat is dat?

67. *Jang dibawah mēntjēhari, jang di-atas mēngambil. Apakah dia?* Die beneden zijn zoeken het op, die boven is neemt het. Wat is dat?

68. *Bapaknja mēnjēlam, anaknja mēnarik djamboel. Apakah dia?* De vader duikt, het kind trekt zijn kuif. Wat is dat?

69. *Dimakan ta'bolih, diminoem ta'bolih; djikalau tiada dia, kita mati. Apakah dia?* Het kan noch gegeten, noch gedronken worden. Als we het niet hebben zijn wij dood. Wat is dat?

70. *Binatang empat kaki mēnghinggap dikajoe mati, datang poela doewa kaki poekoel-poekoel ta'mati. Apakah dia?* Een viervoetig dier zit als een vogel op een dood hout; daarop komt twee been en slaat hem voortdurend, maar hij sterft niet. Wat is dat?

71. *Boejoeng hidjau bērisi lada hitam. Apakah dia?* Een groene kruik gevuld met zwarte peper. Wat is dat?

72. *Toengkat sa'batang mēlilit batang. Apakah dia?* Een stok krom om een stam. Wat is dat?

73. *Apakah lēbih tinggi daripada toedjoek pētala langit; apakah lēbih rēndah daripada toedjoek pētala boemi?* Wat is hooger dan de zeven gewesten des hemels; wat is lager dan de zeven gewesten der aarde?

74. *Doewa isma, doewa darah diminoem; doewa bangkei dimakan, rahmat datang ija lari, pērkataän bēnar disangkalkan. Apakah dia?* Twee namen, twee soorten van bloed worden door hem gezogen, twee soorten van doode lichamen worden door hem gegeten, komt de barmhartigheid dan loopt hij weg en een waar woord wordt door hem ontkend. Wat is dat?

75. *Emak sa'tjoempang-tjamping, anak sa'katak poeroe. Apakah dia.* De moeder als vlarde, het kind als een puistkikker. Wat is dat?

76. *Sijang tidoer, malam djaga. Apakah dia?* Des daags slapen en des nachts waken. Wat is dat?

OPLOSSING DER RAADSELS.

1. *Satoe tahoen dēngan doewa-bēlas boelan, satoe-satoe boelan dēngan tiga poeloeh hari, jang ada lima bēlas dilērangkan olik boelan, lima bēlas tidak; dan lagi dēngan mata-hari, boelan dan bintang-bintangnja.* Een jaar met twaalf maanden, iedere maand met dertig dagen, waarvan vijftien door de maan verlicht zijn en vijftien niet; bovendien de zon, maan en sterren.

2. *Boelan dëngan mata-hari*. De maan en de zon.

3. *Katoedjoch lapis langit sërta awan-awan*. De zeven hemelen met de wolken.

4. Van dit raadsel heeft men mij de oplossing niet kunnen mededeelen en ook ik heb haar niet kunnen vinden.

5. *Tangan*. De hand, met hare vijf vingers en vier tusschenruimten.

6. *Laba-laba*. De spinnekop.

Aanm. *Ramoe*. De opgave in het Mal. Wrdb. van PIJNAPPEL is verkeerd. Die van R. v. ELS. is beter. Het is het benoodigde materiaal voor het bouwen van icts. *Sëhaja tjëhari ramoeän, ija tjëhari toekang*. Ik zoek het benoodigde materiaal, hij zoekt de bouwlieden. *Përgi bërämoe*, de benoodigde bouwstoffen gaan halen. (Hang toewah).

7. *Tëlor*. Een ei.

Aanm. Hier geldt het ligchaam van de kip ook voor een kist.

8. *Toedoeng sadji dëngan toedoeng hidang diatasnja*. Een spijsdeksel met een dekkleedje er over.

Aanm. Zie het Wrdb. op *toedoeng*.

9. *Bidji saga sa'boetir*. Een saga-boontje.

Aanm. Hiermede wordt het geheel roode pitje van de *saga-pohon* bedoeld. De andere *saga* is een klimplant en levert kleinere pitjes die half zwart, half rood zijn.

10. *Sikat kapala*. Een haarkam.

11. *Boewah mëngkoedoe*. De mëngkoedoe-vrucht.

Aanm. Deze vrucht heeft den vorm van een kluitje gekookte rijst, dat men in de hand gekneet heeft, en groeit aan de uiteinden der takken. Zij kan even als de *lërak*, voor zeep gebruikt worden, daar zij, met water gewreven, schuimt. De wortels van den boom worden als geneesmiddel en tot het roodverwen van kleedjes gebezigd. (Jav. *patjih* dito).

12. *Orang doedoek didjamban*. Iemand die op het secreet zit.

13. *Kasau bëlëmoe dëngan kasau*. De eene dakspaar ontmoet de andere.

Aanm. Hier wordt van hengelen gesproken, omdat men daarbij denkt aan de *atap* of dekbladeren, die van de daksparren als een snoer afhangen.

14. *Boewah nangka*. De nangka-vrucht.

Aanm. Hier wordt eigenlijk bedoeld op de nangka-pitten, die in vakken of kamertjes zitten en gezamenlijk door den schil van de vrucht worden omgeven. *Nangka* is een geheel andere

vrucht dan de zuurzak, die *nangka wolanda* genoemd wordt. Ook de beide boomen verschillen in alle deelen.

15. *Lajang-lajang*. Een vlieger.

16. *Boelan*. De maan.

Aanm. Hier denkt men aan de kwartier-maan, daar deze in vorm overeenkomt met een uitgestoken stukje kokosnoot en den zeilenden schijnt te verzellen.

17. *Pokok-nanas*. De ananas-plant.

18. *Tèboe jang dimakan orang*. Suikerriet dat gegeten wordt.

Aanm. In Indie is men gewoon het suikerriet te schillen, in kleine stukjes te snijden en het sap daaruit te kaauwen. Het drooge uitkaauwsel werpt men weg.

19. *Pèrada gèrisik*. Klatergoud.

Aanm. *gèrisik* en *mënggèrisik* is ridselen, zooals de bladeren aan de boomen.

20. *Orang mëndjala*. Iemand, die met een werpnet vischt.

Aanm. Zoo iemand is genoodzaakt dat net telkens als eene gordijn voor zich te houden, terwijl hij door het water waadt.

21. *Orang mëndjaring*. Iemand die met een zegen vischt.

22. *Batoe giling*. Een wrijfsteen.

Aanm. De *batoe giling* is een langwerpige vierkante gehouwen steen, ruim een voet lang en ruim $\frac{1}{2}$ voet breed. Daarop ligt over dwars een ronde steen. Met dezen laatsten wrijven de inlanders hunne specerijen op den eersten fijn.

23. *Sëndoek*. Een lepel.

24. *Lësoeng*. Een rijstblok.

Aanm. Dit blok dient niet om rijst te dorschen, zooals het Wrdb. opgeeft, maar om haar te stampen. Er is een groot, rond, van onder naauw toeloopend gat in dat blok; dit vult men met ongepelde rijst en stampt die dan met een zwaren stok tot de doppen er af gaan. Ook gepelde rijst stampt men er in om die wit te krijgen.

25. *Mënjoetjoek hidoeng, mata bërajar*. In den neus steken dat het water uit de oogen komt.

26. *Orang bërtënoen*. Iemand die weeft.

27. *Tongkoe*. Drie steenen voor treeft dienende om een kooksel op te zetten.

Aanm. De tien, die overreiken, zijn natuurlijk de tien vingers, die den pot vasthouden bij het op vuur zetten.

28. *Doewa sëhadja*. Slechts twee.

29. *Ta'ada salah*. Hij is niet schuldig.

30. *Tiga jang tinggal*. Er blijven drie.

Aanm. *tinggal* heeft even als ons *blijven* ook de beteekenis van sneuvelen, omkomen, sterven.

31. *Njamoeek*. Eene mug.

32. *Bèsi*. IJzer.

Aanm. De Maleische smeden zitten bij hun werk op de hurken en niet alleen de smeden, maar ook de andere handwerkslieden. Wanneer zal dat volk opstaan?

33. *Pintoe dan lagi kaki damar pon bolih*. Eene deur; ook kan men er een toortsstandaard voor nemen.

Aanm. De maleijers verlichten hunne woningen des nachts met een toorts van hars in bladeren gewikkeld. Deze plaatsen zij op een voetstuk, dat zij daartoe in den grond midden in het huis steken. Des daags wordt dit voetstuk aan een kant gezet.

34. *Datjing*. Een unster.

Aanm. De *datjing* of unster bestaat uit een lange gladde stok, die op een zeker punt van een oog of ring is voorzien om daaraan te kunnen hangen. Aan het kortste einde van deze balans is een haak waaraan men het te wegene bevestigt. Aan het langste einde is een gewigt dat men verschuiven kan. Dat gedeelte waarover het gewigt loopt is aan drie zijden met strepen en sterretjes of puntjes geteekend, die het aantal pikoel's en kati's aanwijzen. Deze unsters worden meestal door Chinezen vervaardigd.

35. *Orang bërloedak*. Iemand die spuwt.

Aanm. Het spog is de witte haan, de haag zijn de lippen.

36. *Kèladi*. Eene soort van eetbaren wortel, die in een moerassigen grond groeit. (J a v. *kimpoel*.)

37. *Rahat*. Een spinnewiel.

38. *Boelan masoek, matahari kaloewar*. De maan gaat onder, de zon komt op.

Aanm. Dit raadsel heb ik niet begrepen. *Kapala poewaka* slaat natuurlijk op de vurige opgaande zon; maar hoe de maan bij een *toepi batoek* te vergelijken is, vat ik niet.

39. *Boeloe kètiak*. De oksel-haartjes.

Aanm. *bani* is gelijk *pərbani*, de stilstand, dien men in het water waarneemt tusschen eb en vloed of vloed en eb. Hier schijnt het te doelen op de borsten.

40. *Njala pèlita*. De vlam eener lamp.

41. *Orang bèrdjalan-djalan kakinja kèna doeri*. Iemand die uit wandelen gaat en wiens voet door een doorn gekwetst wordt.

42. *Orang mêngajak tĕpoeng*. Iemand die meel zeeft.

43. *Tungkoel*. Een totebel.

44. *Boewah nijoer*. Een kokosnoot.

Aanm. Hier wordt gedoeld op het water, dat in de kokosnoten is.

45. *Saroeng oelar*. Een slangenhuid.

46. *Hajam*. Een hen.

47. *Orang mĕngambil djakas atau pandan dihoetan, laloe dipĕrboewatnja tikar*. Iemand gaat biezen of pandan-bladeren in het bosch halen en maakt er vervolgens eene mat van.

Aanm. *Djakas* is eigenlijk geen biezen, maar eene soort van plant, die veel voor het vervaardigen van matten wordt gebruikt.

48. *Hajam*. Eene hen.

Aanm. Dit raadsel is moeijelijk in het Nederduitsch weĕr te geven. *Sikoer* is eene zamenstelling van *koer*, de gewone kreet, waarmede men kippen roept, met *si*, dat ook wel voor namen van personen gebruikt wordt. Met *galah* wordt hier de bamboezen stok bedoeld, die regtop in den grond staat en waar bovenop een mandje is aangebragt in den vorm van een omgekeerden kegel, waarin de hen hare eijeren legt. Dat de kip 's morgens zemelen en 's avonds gekookte rijst eet, komt daar van daan, dat zij 's avonds het overschot van den maaltijd ontvangt, dat toch niet bewaard zou kunnen worden.

49. *Djagoeng*. De turksche tarwe.

50. *Boewah nanas*. De ananas-vrucht.

51. *Orang bĕrdjalan bĕrdjoempa taki lĕmboe*. Iemand die wandelt en koedrek ontmoet.

52. *Boewah malaka*. De malaka-vrucht.

Aanm. Deze vrucht, onrijp zijnde, zinkt als zij in het water valt, rijp zijnde drijft zij boven.

53. *Boewah sĕtoe*. De sĕtoe-vrucht.

Aanm. De *sĕtoe* is een soort van waterplant, een soort van wier?

54. *Mariam*. Een kanon.

Aanm. De kogels zijn hier de kinderen, die het vleesch voor het kanon gaan zoeken. Dit raadsel is niet van de minst aardige.

55. *Lada tjina*. Spaansche peper.

56. *Andjing*. Een hond.

Aanm. De vier die stampen zijn de vier pooten, de een die want is de staart, die heen en weer zwaait.

57. *Boewah bĕtik*. De papaja-vrucht.

Aann. Deze vrucht is inwendig hol, welke ruimte opgevuld is met kleine ronde pitjes ter grootte van peperkorrels. Jong zijn die pitjes wit, oud geworden zwart.

58. *Orang tjina*. Een Chinees.

Aann. Hier wordt gedoeld op de staarten, die de Chinezen van hun hoofdhaar dragen en op de stokjes, waarmede zij hunne spijzen nuttigen in de plaats van onze vorken.

59. *Orang boewang ajar bësar*. Iemand, die een groote boodschap doet.

Aann. Voor het doen van een kleine boodschap zegt men *boewang ajar këtjil*. Wil men beleefd spreken tot of van hooggeplaatste personen, dan zegt men *kasoengei bësar* en *kasoengei këtjil*.

60. *Lajar përahoe*. Een scheepszeil.

61. *Rëbana*. Een tamborijn.

62. *Kajoe bëndoel*. Het raan van balken, dat op het fundament van een gebouw gelegd wordt en waarop het huis komt te staan.

63. *Pëlangi*. De regenboog.

64. *Halipan*. De duizendpoot.

65. *Kapal*. Een schip.

66. *Laboe poetih*. De witte laboe-vrucht.

Aann. Hier wordt met *ëmping* op de pitten gedoeld.

67. *Hajam*. Eene kip.

Aann. Die zoeken zijn de pooten, die 't aanneemt is de bek.

68. *Orang mëndjala ikan*. Iemand die met een werpnet vischt.

Aann. Eigenlijk het werpnet zelf, dat het water ingaat, en dat bij zijn pluim of kuif door het touw weër naar boven wordt getrokken.

69. *Ada orang kata djiwa, ada jang kata angin*. Sommigen zeggen de ziel, anderen de wind.

70. *Gëndang atau rëbana dipoekoel orang*. Een trom of tamborijn door iemand geslagen.

71. *Boewah bëtik*. De papaja-vrucht.

Aann. zie no. 57.

72. *Oelar*. Een slang.

73. *Sa'orang jang rëndah hati dihadapan Allah dan sa'orang jang sombong*. Iemand die nederig is voor God en een hoogmoedige.

74. *Artinja malam dëngan sijang, telek ëmak dihisap, daging dan ikan dimakan, djikalau hoedjan datang kitu lari*

běrlindoeng, dan *pěrkataän mati itoe tiada manoesia soeka mēnēngar dia*. Dat is dag en nacht, de borsten der moeder worden gezogen, vleesch en visch gegeten, komt de regen dan vlugten wij en het woord dood hoort geen mensch gaarne.

75. *Daoen djamboe kěling*. Het blad van de Klinganesche djamboe.

Aanm. De *katak poeroe*, puistkikker, wordt zoo genoemd omdat hij vol pukkels is. *Tjoempang-tjamping* is aan vlardeu, vol scheuren en gaten, b. v. *maka hadji itoe mēmakei pakeijan tjoempang-tjamping*, en die bedevaartganger gebruikte kleederen vol scheuren en gaten.

76. *Djěngkěrik*. Een krekel.

MALEISCHE KINDERSPELEN.

Anggok-anggok sěmoending. ¹

<i>Anggok-anggok sěmoending;</i>	<i>Sěmoending sěmoe daja.</i>
<i>Datang běroek boenting,</i>	<i>Měnggojang-gojang tangga.</i>
<i>Tungga siapa ini?</i>	<i>Tangga si měrpati,</i>
<i>Měrpati-měrpati,</i>	<i>Měngkoedoe masak sa'pohon.</i>
<i>Měndjadi ta'měndjadi,</i>	<i>Bri tahoe sama Oeloen.</i>
<i>Oh lěbah, oh lěbah!</i>	<i>Si-Oeloen měntjoeri lěbah.</i>
<i>Ta'titik, ta'tajoen.</i>	<i>Kěra měndjadi monjet.</i>

Eene vertaling van dit stukje te geven, die een eenigzins goeden zin heeft, gaat niet aan. Zoo is het ook met de overige stukjes, waarom ik ze allen onvertaald laat. Over de uitspraak der woorden heb ik naauwkeurig met mijne schrijvers geraadpleegd, zoodat mijne transcriptie daarmede geheel in overeenstemming is. Eene goede verklaring van alle woorden heb ik evenwel van hen niet kunnen krijgen, en geen wonder. Gelijk in de onze, komt ook in de Maleische kinderliedjes menig woord voor, dat de zangers zelf niet verstaan. *Tajoen* is hier eene verkorting van *těrajoen*.

Bovenstaand liedje wordt gezongen bij eene soort van spookspel, waarbij van een der kinderen de oogen en ooren met een doek worden digt gebonden. Het geblinddoekte kind wordt door de anderen onophoudelijk geplaagd, totdat het woedend wordt, als wanneer het voor spook wordt gehouden.

¹ Na den eersten regel die te lezen, welke er naast staat en zoo vervolgens. Dit geldt ook voor de andere stukjes.

Tjang-tjang sikoe rimbat, Boewah laloe dari bëlakang. Boeta mèltjah tilak mèlihat, Akoe tatoeng, akoe simbat.

Tjatoeng-tjatoeng siapa tjèpat dia mèloempat.

Dit stukje wordt mede gezongen bij een soort van spel, waarbij men eene vrucht moet zien te pakken krijgen, terwijl men op den rug van een ander wordt rondgedragen. De betekenis van *tatoeng* moet hard naloopen en die van *simbat* in eens grijpen zijn.

Ping hilang, patah pakoe; Dalam ibing tjari akoe; Hëndak ping, hëndak hilang.

Dit wordt op de vingers van een hand uitgeteld. Komt het laatste woord op den middelsten vinger, dan is dat de man, die het eerste zich wegstopt, vervolgens rekest men op dezelfde wijze, totdat alle spelers zich weggestopt hebben op twee na. De beide laatsten rekenen uit wie hunner zich zal wegstoppen door alleen op den wijs- en middelsten vinger te tellen. Daarop gaat de eenig overblijvende zoeken. Vindt hij er een dan wordt deze zijn plaatsvervanger, en hij mag zich nu op zijne beurt verstoppen.

Pak-pak hëlang.

Soewal. *Oh nenek, oh nenek! apa digali itoe?*

Djawab. *Mënggali mata koennjit.*

Soewal. *Boewat apa mata koennjit?*

Djawab. *Boewat obat hajam boeta.*

Soewal. *Apa kèna hajam boeta?*

Djawab. *Disambar hëlang sa'malam.*

Soewal. *Dimana tidoer hëlang?*

Djawab. *Dipokok kajoe ara.*

Soewal. *Dimana tidoer boedjang?*

Djawab. *Dibilik anak dara.*

Dit liedje wordt door eenige kinderen gezongen, die elkander van achteren vasthouden, even als bij ons „hansje sokken, trekken bij de rokken.“ Zij loopen rondom een, die op zijne hurken in de aarde zit te graven of krabben en de *nenek* of het grootje genoemd wordt. Deze moet de achterste van den trein, de *anak dara* of maagd, trachten te grijpen. Gelukt haar dit, dan moet de gegrepene hare plaats innemen en het grootje wordt dan maagd. Onder het draaijen gaan zij nu en dan zitten, terwijl de maagd aan het grootje haarolie, eene kam, oogen-

zalf, kleederen, een ring, ja, alles wat voor een huwelijk noodig is, vraagt. Op alles wat gevraagd wordt moet het grootje aarde geven, die het met de handen loskrabt. Hierna begint de maagd te smalen op het gegevene, waardoor het grootje kwaad wordt en haar tracht te vatten.

<i>Djang-djang sa' pandjang djalan,</i>	<i>Djalan kabodang bading.</i>
<i>Apa diboewat kabodang bading?</i>	<i>Mëntjari lëmboe hilang.</i>
<i>Brapa eikoer banjakanja?</i>	<i>Sa' ratoes sambilan poeloeh.</i>
<i>Brapa lebar tapaknja?</i>	<i>Sa' lebar daoen tjapa.</i>
<i>Brapa beras bëkalnja?</i>	<i>Sa' gantang olang aling.</i>
<i>Kakak kambing</i>	<i>Sibëlang tidak diroemah.</i>
<i>Sibëlang bërtandung desa,</i>	<i>Masoek koeboe, masoek tjëmpirei.</i>
<i>Tahi hantjoer bërpërei-përei.</i>	<i>Chlasi pandjang djanggoetnja.</i>

Habis nasi di-angkoetnja.

Aann. Dit is alleen een zangspelletje voor meisjes. *Bodang-bading* schijnt de naam van eene plaats te zijn. *Olang-aling* houd ik voor heen en weër geschud. *Sibëlang* is de gevlekte geit, *bërtandung* tot zijn vermaak rondloopen, *desa* het platte land.

Tjok-tjok këndoeng atau sëladang moeda

<i>Tjok-tjok këndoeng,</i>	<i>Këndoeng bërtali-tali,</i>
<i>Salimpat daoen bakoeng,</i>	<i>Anak poenei radja wali.</i>
<i>ëlam-ëlam bongkok.</i>	<i>Karakap daoen limau.</i>
<i>Siaja tërsoengkoë.</i>	<i>Ditangkap hantoe rimau.</i>

Dit liedje is bij eene soort van tijgerspel in gebruik. Het wordt op de vingers uitgeteld tot dat er een overblijft. Deze wordt tijger en moet op handen en voeten loopen en de anderen bij de hielen trachten te pakken. Ondertusschen trachten dezen hem stuk te houwen door onder het loopen met den kant van de hand op zijne rug te slaan. Hij, die door den tijger gepakt is, wordt op zijne beurt tijger en zoo voort. Wanneer de tijger mis grijpt roepen allen tot hem: *sëladang moeda*, d. i. de jonge springer. *Sëladang* beteekent op handen en voeten springen, *moeda*, de jonge, onervarene.

Pong ëlong-ëlong.

<i>Pong ëlong-ëlong,</i>	<i>Kërinting jang-jang,</i>
<i>Këtapoek bëloek-bëloek,</i>	<i>Mëngarak minjak sapi,</i>
	<i>Pëtjah tëlor sa'bidji.</i>

Dit wordt gezongen bij een spel even als ons „torentje, torentje bosschekruid,“ waarbij de vuisten van eenige kinderen op elkander worden gezet. Bij het laatste woord moet de onderste vuist er uit en bovenop gebracht worden. Vervolgens leggen de kinderen hunne handen plat op elkander en zingen daarbij:

ĕram-ĕram pisang,

Pisang masak sa'bidji.

Datang bëri-bëri.

Měnggonggong bawa lari.

Bij het laatste woord gaan al de handen te gelijk in de hoogte. Vervolgens worden zij met de pinken aan elkander gehaakt, zoodat zij een kring vormen, wat *angkei-angkei përioek* genoemd wordt en daarbij dit gezongen:

Angkei-angkei prioek,

Prioek datang dari Djawa,

Datang ĕmak siljaboek,

Měmbawa kĕtam sa'eikoer,

Akoe bëmbam api njala,

Kĕrĕtik kĕrĕtoek gam-gam.

Daarop worden alle handen losgelaten en gaan de spelers met de rechterhand op het hoofd en de linkerhand onder den rechter oksel zitten en zingen nu:

Apa didjoendjoeng itoe?

Tuhi asoe di boewang dibalik

Apa dikilik?

Pisang masak. boekit

Minta sa'bidji?

Ambillah.

Minta sa'bidji lagi?

Takoet marah nenek.

Dimana nenek?

Dibalik apoeng.

Apa diboewat dibalik apoeng? Měmboewat atap.

Boewat apa atap?

Měmboewat balei.

Boewat apa balei?

Nikah sikatjoeng dĕngun sikoe-

Bageimana boenji bĕdilnja?

tjing.

Daarop laten allen den oksel kraken. Vervolgens leggen zij de eene hand op de mat en de andere op den schouder en zingen:

Sĕnĕbang sĕnĕboe koewalu sawah, Hoedjan boenoet mandi katon. Sirih lampin pinang poetri. Sintak pĕloek tangan sa'bĕlah.

Bij dit laatste woord worden al de armen snel over de borst gekruist. Daarop worden de gekruiste armen door de twee tegen elkander gedrukte handen van een ander geslagen en gevraagd:

Kotak apa ini? Kotak bësi. Bolih tidak masoek? Bolih.

Daarop wordt aan de ellebogen getrokken om de armen open te krijgen en hiermede is het handspelletje, dat met *Pong ĕlong-ĕlong* begint, geëindigd.

Tjok-tjok këndëring.

<i>Tjok-tjok këndëring,</i>	<i>Goemilang goemëlanting.</i>
<i>Radja sana radja sini,</i>	<i>Bërdjoewal batoe pënding.</i>
<i>Këna apa batoe pënding?</i>	<i>Këna gëlang si Mëriding,</i>
<i>Jang doeloek dilëbing</i>	<i>Bërlaki-laki këling. [ngan.</i>
<i>Bëranak radja poetëra.</i>	<i>Ambong koennjit, ambong bara-</i>
<i>Ngong-ngong patjak liling.</i>	<i>Ini menak, ini menak, ini menak</i>
	<i>ini ratoe, sa'malam lagi.</i>

Dit liedje, mij door den datoek IBRAHIM van Pënjëngat opgegeven, wordt door meisjes bij een hummer spelen gezongen. Welk spel dit echter is ben ik nog niet te weten gekomen.

Hajam tërgemboel-gemboel.

<i>Hajam tërgemboel-gemboel,</i>	<i>Hajam tërkandoeng anak.</i>
<i>Pëtik saboenga mëloer,</i>	<i>Kirim sama mak Andak.</i>
<i>Tëbang tëboe bëtoeng,</i>	<i>Disandar dipohon pinang.</i>
<i>Indik radja toenang,</i>	<i>Toenang lanang bodok.</i>
<i>Tikam toeljoeh gëloeng,</i>	<i>Malam tidak tidoer,</i>
<i>Bërdjuga mënengok wajung;</i>	<i>Wajang sa'balik dindling.</i>
<i>Tabir sa'balik pinloe;</i>	<i>Timang anak datoek.</i>
<i>Tukoet dilimpa lëmbing,</i>	<i>Lëmbing boewatan Sijam.</i>
<i>Minjak didalam piring,</i>	<i>Tëboe didalam raga,</i>
<i>Banjak orang mëngiring,</i>	<i>Ailat dia radja</i>
<i>Radja Amat radja mëlangsi,</i>	<i>Radja mëngadjak bërtoekear kuki.</i>
<i>Kaki disa'bëlah kiri,</i>	<i>Kaki disa'bëlah kanan.</i>

<i>Giling-giling sapi,</i>	<i>Bërboeloe tëlinganja.</i>
<i>Dimana këling mati?</i>	<i>Dikoeloe kampoeng tjina.</i>

<i>Tah sikoe titah,</i>	<i>Tënggiling di balik dapoer,</i>
<i>Anak-dara hëndak mëngilah,</i>	<i>Koeliling tjëhari kapoer.</i>

<i>Dang lendoel tali këtjapi,</i>	<i>Përoet kënjang soeku hati.</i>
-----------------------------------	-----------------------------------

<i>Timang-timang tinggi,</i>	<i>Najik tjoetjoer atap;</i>
<i>Bëlom toemboeh gigi,</i>	<i>Pandei batja kitab.</i>

<i>Dang sintuk, dang kësintoel,</i>	<i>Tangan pandak daki djëndoel.</i>
-------------------------------------	-------------------------------------

Timang-timang tinggi,   *Najik para lahoe,*
Djatoeh tērdjēlepoet,   *Busak kajin budjoe.*

Bovenstaande deuntjes worden door de moeders gezongen als zij met hunne kinderen op den arm spelen.

Mana lenggok bakau tjoendoeng, tih, tih.
Mana lenggok djēmalang boelang, tih, tih.
Mana lenggok tjindei haloes, tih, tih.

Wordt door de moeders gezongen om het kind in slaap te krijgen.

Tong-tong todak   *Todak tērkaloeng-katoeng,*
Dimana mēnengok boedak,   *Boedak mēndjoeloeng djantoeng?*
Djantoeng siapa ini?   *Djantoeng toewan Djēlanei.*
Djēlanei mana?   *Mērak mana?*
Djoeloeng-djoeloeng kēladi,   *Kēladi bēnoeanja.*
Soesoe ēmak adi   *Bagei boelan poernāmanja.*
Tētak tēmbērau,   *Disandar batoe litjin.*
Mēmēkik mēndēdau,   *Opak gēlang dan tjintjin.*
Tong-tong alei,   *Alei koe-panggang sisik,*
Akoe toentoeng, akoe salei,   *Akoe pēngap dalam bilik.*

Dit deuntje wordt door een vader gezongen, terwijl hij zijn kind op zijne regt uitgestrekte beenen heeft zitten en deszelfs handjes vasthoudende het zoo op en neêr laat wippen. *Tēmbērau* is eene soort van boom, *Mēndēdau*, hard huilen, schreijen.

Dak-dak kambing;   *Kambing makan tjēpēdak.*
Kajin tjompang tjamping   *Orang tidak hēnlak.*
Jé soerakan orang.   *Si itoe tidak matoe, tidak dojan.*

Dit zingen de kinderen elkander toe om te plagen.

Djoeng-djoeng kapal;   *Kapal datang dari Bēnggala.*
Boenji gēndang dari koeala: *Patjak lé-lé-lé goem.*

De laatste uitroep driemaal herhalen. Dit wordt door de kinderen gezongen als zij op een afgevallen palmbiad zitten en zich verbeelden schuitje te varen.

NAMEN VAN EENIGE KINDERSPELEN.

Sērimban, een soort van bikkelspel, dat aldus gespeeld wordt: Eenige steentjes worden op de vlakke hand gelegd, dan in de hoogte geworpen en zooveel als mogelijk is op den rug der hand opgevangen. Al die daarop blijven liggen heeft men gewonnen. Van deze neemt men dan een om, zooals bij het bikkelen, de anderen die verstrooid zijn, onder het opvangen van dien eenen op te rapen.

Majin soedok-soedok. Eene hoeveelheid *tepi*k-schelpen wordt over den grond gestrooid en dan door de spelers met een dergelijke schelp een voor een opgelepeld. Die het meeste opscheept is de winner.

Majin katak. Wordt, even als het vorige, met *tepi*k-schelpen gespeeld. Deze worden op eene rei gelegd. Een daaronder is gevuld met slijk. De spelers moeten een voor een opnemen. Hij, die de met slijk gevulde treft, heeft verloren. Soms zet men er geld op.

Sepak sèrandoeng. Wordt gespeeld door 8 kinderen, waarvan de eene vier op den rug van de andere vier zitten. Zij stellen zich aldus in een vierkant en wisselen geregeld van plaats. Ondertusschen gooijen de gedragen wordenden, elk op hunne beurt, met een opgerolden doek naar een der anderen, die gedragen worden. Vangt hij dien, dan mag hij blijven zitten; vangt hij hem niet, dan moet hij er af en zelf drager worden. Hij, die den doek tusschen de twee en tienmalen achter elkander gevangen heeft, wordt ook zoovele malen op den rug zittende rondgedragen, *dikèlirikkan*.

Loempat tjoeng. Touwtje-springen in een koord, dat door twee in de rondte geslingerd wordt, even als bij ons.

Majin hajam. Wordt door twee groote partijen, elk van ongeveer dertig jongens gespeeld. Deze stellen zich tegenover elkander, waarop elke partij een uit haar midden kiest, die met een *kajin saroeng* overdekt wordt en voor kip moet spelen. Beide kippen worden nu door iemand, die hen geleidt, in de opene ruimte tusschen de beide partijen gebracht. De leidsman van de kip der eene partij moet dan op het geluid van de stem af den naam trachten te weten te komen van de kip der andere partij. Daartoe laat hij hem kakelen. Krijgt hij dien te weten dan is de kip voor hem en hij vermeerderd er zijne bende mede. Krijgt hij hem niet te weten dan keeren beiden tot hunne partij terug en kiezen andere kippen.

Majin timpoeng. Wordt gespeeld met een gladden, ronden steen, *timpoeng* geheeten, ter grootte van een mans vuist, waarmede men naar een stokje, dat in den grond gestoken is en *djih* genoemd wordt, werpt. De spelers zitten daarbij op elkanders rug. Raakt de gooijer dan wordt hij aldus rondgedragen. Raakt hij niet dan moet hij er af en wordt op zijne beurt drager. Bovendien heeft men bij dit spel nog eene berekening.

Majin porok. Zie de aanteekening op mijne Maleische spreekwoorden no. 157.

Majin gasing. Tolspel. De tollen in Indie worden niet bij de punt, zooals bij ons, maar bij den kop opgewonden. Ook hebben de Maleijers geen drijftollen.

Majin hangoes = *Tjang-tjang sikoe rimbat.*

Majin mēngēdjar-ugēdjar. Krijgertje spelen. Zooals bij ons. Met het volgende deuntje wordt onder de kinderen uitgeteld wie het wezen zal: *Sama loewei, kētilir bantei, tjaboet mēligei, sēroenci bantei, kērēnjoet tok ting.*

Tot zoover hetgeen ik over de Maleische spelen en kinderliedjes heb mede te deelen. Ook de Javanen hebben de hunne, die soms veel overeenkomst met de Maleische bezitten. Daar de aandacht tot nogtoe daarop niet is gevallen, geef ik hier wat ik er van te weten gekomen ben. Voor de juistheid van het Javaansch durf ik echter niet in te staan.

Met het Maleische *ping hilang* komt overeen het Javaansche *djēmbèrèttan*, waarbij op de vingers van de opgehouden hand wordt uitgeteld de syllaben van:

Blèk-blèk salira, sapa dadija toekoeppa. ¹

Het Maleische *Pak-pak hēlung* gelijkt veel op het Javaansche *Boentoet-boentoettan loewé, Annjokot boentoetté déwé*, waarbij de kinderen elkander van achteren vasthoudende een kring vormen en zoo, onder het opdreunen van deze woorden, in de rondte draaijen. Van het grootje en de maagd komt er echter niets in.

Pong ēlong-ēlong vindt men terug in het Javaansche *étoeng-étoeng; kēmbang galak, kēmbang gadueng; kētjoeboeng tak élu-élu; toembuk dawa oelēssana; bēr-bēr, méntjokka doewoer.*

En zoo is het Maleische *angkei-angkei pērijoek* weēr gelijk aan het Javaansche *Oetēr-oetēr king*, waarbij gezongen wordt:

Oetēr-oetēr king,
Tak olak ali ambing,
Tak podi kala djēngkur,
Awar-awar,
Pandjang sétra,
Lo déngkék ring bahita,
Tak ré ré moeng,
Tak ré ré goeng,
Djēngkowak anggē-anggé,
Anggéné kaki lēbbé,

¹ De *a* in een open eindlettergreep als de Geldersche *ao* in *vaoder* uit te spreken. Door gebrek aan de noodige gekroonde letters kan de transcriptie van het Javaansch niet zuiver zijn.

*Lèbbé-lèbbé dijawé,
Mèrang soengsang,
Kèdèlé lagi kèmbang,
Ditjoetjoek manoeek podang;
Kolang kaling
Sapa wanni noembak maling
Tak doek doek djèr!*

Een aardig spel onder de Javanen is het aanzoek om een huwelijk, dat door opgeschoten meisjes gespeeld en *atoer-atoer* genoemd wordt. Zij bezigen daarbij een tot een platten koek opgerolde en met een speld vastgestoken *saléndang*, die door het voorste meisje op de platte, opgeheven hand gehouden en rondgedragen wordt. Een trein van anderen volgt, die als zij aan de plaats komen, welke zij voor het huis der bruid houden, dit opdreunen:

*Atoer atoer tèmèuloer tampannana loe pèrès. Hikoe sapa,
hikoe sapa hobjak-objak lawang djaba, kakang sélo hing donnok.*

*Koela niki, atoerrannipoen kapitan dalèm. èndika mèlèbèt,
èndika mèlèbèt. Lawang kòri kantjing wèsi. èndika lènggah,
èndika lènggah, buli sidji toempang loro; èndika moetjang,
èndika moetjang, soeroeh koening djámbe wángèn.*

Hierna begint het weer van voren aan.

Als de Javaansche kinderen twist met elkander hebben en weér vrede maken zingen ze elkander het volgende toe:

*Pring pring sa'onting; Sidjotak njanding njanding,
Woh, woh, walangkoek gambok, Sidjotak ngadjak warwoh.
Ja toek, ja toek gèntoerra, Omah tjilik pagar bata.*

Een liedje, dat door hen op de bijen gezongen wordt, luidt aldus:

*Goewoekkan, goewoekkan, èndjok èndjokkan,
Adja gawa gawa kénné. Gawaha hing pasar gèdé,
Sing akèh doedoehhé tapé. Soerak hapà? soerak jé!*

En eindelijk dat, wat zij in de wachthuisjes op de rijstvelden roepen, is van dezen inhoud: *Soelah soelah manoeek bondol, èmprit pèking adja tjoetjoek tjoetjoek parinné. Tjoetjoekkèn oelèrré bahé. Tjes, ploek ploek! tjes, ploek ploek!* Dit laatste is het antwoord van de vogels, waarvan *tjes* het geluid van den *bondol-* en *ploek-ploek* van den *tjiploekkan*-vogel is.